Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U005563

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-11-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Боцюн Павліна Миколаївна

2. Pavlina M. Botsiun

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4817-7150

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 21-12-2026

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Товариство з обмеженою відповідальністю "Сі Ес Ді Лаб"

Код за ЄДРПОУ: 42519264

Місцезнаходження: вул. Васильківська, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 17407

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.11, 76.29.48.21

Тема дисертації:

1. Вплив гуманітарних катастроф на лабораторні показники цервікального скринінгу в Україні

2. The Impact of Humanitarian Crises on Laboratory Indicators of Cervical Cancer Screening in Ukraine

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена вирішенню актуального наукового завдання лабораторної медицини - обґрунтуванню підходів до збереження й відновлення цервікального скринінгу в умовах гуманітарних криз. Для цього проаналізовано понад мільйон лабораторних досліджень за 2021–2025 роки та окремі дані 2019–2020 років для оцінки впливу пандемії COVID-19. Отримані результати обґрунтовують потребу в резервних логістичних маршрутах, безперервному контролі якості та розвитку ВПЛ-тестування для підтримання раннього виявлення передракових уражень і профілактики раку шийки матки під час криз. Запропоновані підходи можуть бути адаптовані до умов інших систем охорони здоров'я. Рак шийки матки (РШМ) належить до онкологічних захворювань, значну частину випадків якого можна попередити завдяки вакцинації проти вірусу папіломи людини (ВПЛ), своєчасному скринінгу та лікуванню передракових уражень. Водночас він залишається вагомою причиною захворюваності й смертності жінок у світі. Саме тому стратегія

ВООЗ щодо елімінації раку шийки матки як проблеми громадського здоров'я визначає регулярне обстеження жінок одним із необхідних напрямів поряд із вакцинацією та своєчасним лікуванням [3; 18; 28]. Для України це завдання має особливу актуальність. Ще до повномасштабної війни країна належала до держав регіону з високим тягарем раку шийки матки, а скринінг переважно здійснювався за зверненням жінок, без достатньо налагодженої системи запрошення та простеження подальшого обстеження [120; 164; 165]. За таких умов будь-яке порушення доступу до профілактичних послуг створює ризик пропущених обстежень і несвоєчасного виявлення передракових змін. Для оцінювання цього ризику недостатньо знати лише річну кількість виконаних тестів: потрібно розуміти, коли і наскільки скоротився потік обстежень, як він відновлювався та скільки патологічних змін було виявлено. Пандемія COVID-19 стала першим масштабним випробуванням безперервності цервікального скринінгу. Міжнародні дослідження зафіксували скорочення цитопатологічної практики під час карантинних обмежень, а роботи, присвячені подальшому відновленню скринінгу, показали значення тривалості перерви та способу надолуження пропущених обстежень [33; 35–37; 147; 148]. Однак повернення кількості тестів до звичного рівня саме по собі не означає, що накопичений за час перерви дефіцит усунуто. Крім того, під час різкого скорочення потоку може змінюватися склад жінок, які звернулися по допомогу. Тому динаміку частки аномальних цитологічних результатів необхідно зіставляти з абсолютною кількістю виявлених випадків. Це визначило потребу окремо дослідити обсяги ПАП-тестування та структуру цитологічних знахідок до і під час пандемії. Повномасштабне вторгнення створило інший, тривалий за характером виклик. Руйнування інфраструктури, переміщення населення і медичних працівників, перебої транспортування матеріалу, постачання та електроживлення ускладнили надання профілактичної допомоги [67; 69; 86; 128; 160]. Дослідження впливу збройних конфліктів на цервікальний скринінг і попередні публікації з України засвідчили вразливість цієї послуги під час війни [25; 86; 141]. Проте для планування її відновлення важливо простежити не лише початкове падіння обсягів, а й подальшу багаторічну динаміку. Порівняння наслідків пандемії та війни дає змогу оцінити, які порушення є спільними для різних гуманітарних криз, а які пов'язані з їхньою тривалістю та конкретними умовами роботи лабораторій. Збереження кількості виконаних досліджень має сенс лише тоді, коли зберігається достовірність їхніх результатів. Різкі коливання навантаження, зміни маршруту транспортування зразків і складу обстежених можуть впливати на якість цитологічного матеріалу та показники роботи лабораторії. Система Bethesda забезпечує єдину мову опису цитологічних змін, а професійні рекомендації пропонують показники для внутрішнього контролю якості та аудиту цервікальної цитології [102; 112; 114–116]. Отже, другим необхідним кроком є перевірка того, як лабораторні індикатори поводилися під час пандемії та війни і чи зберігалися вони в межах прийнятних значень. Такий аналіз дає підстави оцінювати доступність скринінгу і якість лабораторного дослідження як взаємопов'язані, але різні складові його роботи. Одночасно змінюється технологічна основа цервікального скринінгу. Валідоване тестування на ВПЛ високого онкогенного ризику рекомендоване ВООЗ як метод первинного скринінгу; його роль у профілактиці інвазивного раку підтверджена результатами рандомізованих досліджень [4; 15; 88; 129]. В Україні нормативні засади оновлення скринінгу визначено наказами МОЗ України № 1057 та № 1368 від 2024 року [5; 6]. Водночас упровадження методу залежить і від лабораторних можливостей, зокрема доступності валідованих тест-систем та організації виконання досліджень [17; 43; 126; 130].

2. The dissertation addresses a current research problem in laboratory medicine: establishing approaches to maintaining and restoring cervical screening during humanitarian crises. To this end, more than one million laboratory tests performed in 2021–2025 were analyzed, together with separate data from 2019–2020 to assess the impact of the COVID-19 pandemic. The findings support the need for alternative specimen transport routes, continuous quality control, and the development of HPV testing to sustain early detection of precancerous lesions and cervical cancer prevention during crises. The proposed approaches may be adapted to other healthcare systems. A substantial proportion of cervical cancer cases can be prevented through vaccination against human Papilomavirus (HPV), timely screening, and treatment of precancerous lesions. Nevertheless, it remains a major cause of morbidity and mortality among women worldwide. Accordingly, the WHO strategy for eliminating cervical cancer as a public health problem identifies regular screening of women as an essential component alongside

vaccination and timely treatment [3; 18; 28]. This objective is particularly relevant to Ukraine. Even before the full-scale war, the country was among those in the region with a high burden of cervical cancer, while screening was largely opportunistic, without a sufficiently established system for inviting women and tracking their follow-up [120; 164; 165]. Under these conditions, any disruption in access to preventive services creates a risk of missed screening and delayed detection of precancerous changes. Assessing this risk requires more than the annual number of tests performed: it is necessary to determine when and to what extent testing volumes fell, how they recovered, and how many abnormal findings were detected. The COVID-19 pandemic was the first large-scale test of the continuity of cervical screening. International studies documented a decline in cytopathology practice during lockdown restrictions, while studies of the subsequent recovery of screening demonstrated the importance of both the duration of the interruption and the approach to catching up on missed examinations [33; 35–37; 147; 148]. However, a return to the usual number of tests does not in itself mean that the backlog accumulated during the interruption has been cleared. Moreover, the characteristics of women seeking care may change when testing volumes fall sharply. Trends in the proportion of abnormal cytology results must therefore be considered alongside the absolute number of abnormal findings. This prompted a separate analysis of PAP testing volumes and the distribution of cytological findings before and during the pandemic. The full-scale invasion posed a different, prolonged challenge. Damage to infrastructure, displacement of residents and healthcare workers, and disruptions to specimen transport, supplies, and electricity complicated the provision of preventive care [67; 69; 86; 128; 160]. Studies of the effects of armed conflict on cervical screening and earlier publications from Ukraine have shown that this service is vulnerable during war [25; 86; 141]. Planning its recovery, however, requires examination not only of the initial fall in testing volumes but also of subsequent trends over several years. Comparing the effects of the pandemic and the war makes it possible to assess which disruptions are shared by different humanitarian crises and which relate to their duration and the specific conditions under which laboratories operate. Maintaining the number of tests performed is meaningful only if the reliability of their results is maintained. Sharp fluctuations in workload and changes in specimen transport routes and in the characteristics of those screened may affect cytological specimen quality and laboratory performance indicators. The Bethesda System provides a common terminology for describing cytological changes, while professional guidelines propose indicators for internal quality control and cervical cytology audit [102; 112; 114–116]. A second essential step is therefore to examine how laboratory indicators behaved during the pandemic and the war and whether they remained within acceptable limits. This analysis provides a basis for assessing access to screening and the quality of laboratory testing as related but distinct aspects of screening services. At the same time, the technological basis of cervical screening is changing. WHO recommends validated testing for high-risk HPV as a primary screening method; randomized trials have confirmed its role in preventing invasive cancer [4; 15; 88; 129]. In Ukraine, the regulatory framework for updating screening was established by Ministry of Health Orders No. 1057 and No. 1368 of 2024 [5; 6]. Implementation also depends on laboratory capacity, including access to validated test systems and the organization of testing [17; 43; 126; 130].

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Vigliar E, Cepurnaite R, Alcaraz-Mateos E, Ali SZ, Baloch ZW, Bellevicine C, Bongiovanni M, Botsun P, et al. Global impact of the COVID-19 pandemic on cytopathology practice: Results from an international survey of laboratories in 23 countries. Cancer Cytopathol. 2020;128(12):885–894. doi:□10.1002/cncy.22373.

PMID:□33108683.

- Vigliar E, Pisapia P, Dello Iacovo F, Alcaraz-Mateos E, et al., Botsun P, et al. COVID-19 pandemic impact on cytopathology practice in the post-lockdown period: An international, multicenter study. Cancer Cytopathol. 2022;130(5):344–351. doi:□10.1002/cncy.22547. PMID:□35006650. (Q2, Web of Science, Scopus).
- Sulaieva O, Dudin O, Botsun P, Pischanska S, Karpachova V, Omelianenko I, Burkatska M, Panko I, Meged T, Solodka Y, Haidamak O, Prokopenko T, Morozov B, Rybalchenko T, Dzerzhinsky M, Falalyeyeva T, Kobyliak N. The detrimental consequences of two consecutive disasters impacting cytopathology in Ukraine: COVID followed by the war. Cytopathology. 2023;34(5):442–449. doi:□10.1111/cyt.13236. PMID:□37060237. (Q3, Web of Science, Scopus).
- Kholová I, Vrbin C, Rossi ED, Poller D, Firat P, Onder S, Cochand-Priollet B, Griesser H, Fadda G, Engels M, Bongiovanni M, Zeppa P, Chandra A, Fassina A, Vielh P, Vrdoljak-Mozetic D; European Federation of Cytological Societies National Representatives [incl. Botsun P — Ukraine representative]. Cytopathology Terminology Systems: European Federation of Cytological Societies Survey on Practice in Europe. Cytopathology. 2026 May 29. doi:□10.1111/cyt.70093. Epub ahead of print. PMID:□42213413. (Q3, Web of Science, Scopus).
- Botsun P, Omelianenko I, Sava Y, Panko M, Natrus L, Kobyliak N and Sulaieva O (2026) Cervical screening under wartime: resilience and quality of laboratory services in Ukraine during the Russian invasion. Front. Public Health 14:1909774. doi: 10.3389/fpubh.2026.1909774
- Botsiun P, Sava Y, Panko M, Natrus L, Sulaieva O. Cervical Screening in Ukraine During Wartime: Trends in HPV Testing, Cytological Abnormalities, and HPV 16/18 Prevalence. Eurogin. International Multidisciplinary Cogres, Vienna, 18- 21 March, 2026
- Botsiun P., Karpachova V; Pishchanska S, Zinchenko V, Haidamak O. Frugal innovations for improving diagnostic utility of endometrial aspiration cytology: A pilot study from Ukraine. Cytopathology, 2024; 35, Special Issue: Abstracts of the 45th European Congress of Cytopathology, Leipzig, 23–26 June 2024

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сулаєва Оксана Миколаївна

2. Oksana M. Sulaieva

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9614-4652

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Натрус Лариса Валентинівна

2. Larysa V. Natrus

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калугіна Людмила Вадимівна

2. Ludmila V. Kalugina

Кваліфікація: д. мед. н., пров.н.с., 14.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2263-6627

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа «Всеукраїнський центр материнства та дитинства Національної академії медичних наук України»

Код за ЄДРПОУ: 45460659

Місцезнаходження: вул. Платона Майбороди, Київ, 04050, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальов Олексій Олексійович

2. Oleksii O. Kovalov

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8191-3132

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Грузєва Тетяна Степанівна

2. Tatyana S. Gruzieva

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9254-7561

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Диндар Олена Анатоліївна

2. Olena A. Dyndar

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0440-0410

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Вежновець Тетяна Андріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Вежновець Тетяна Андріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Паливода Роман
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна